

TETRADNI POPIS

KJE se izvaja popis? Znotraj izbranega UTM kvadrata (10 ×10km) poteka popisna na osmih v naprej izbranih ploskvah velikosti 2×2km (tetradah), kar predstavlja 32% površine UTM kvadrata.

Kako so tetrade izbrane? Šest tetrad je v naprej izbranih sistematično, dve pa popisovalec izbere sam, pri tem pa skuša:

-Zagotoviti, da so osnovni habitatni tipi v tetradah v kolikor toliko podobnih deležih kot na nivoju UTM kvadrata. (gozd, mozaična kulturna krajina, travniki, polja, naselja...)

-Vključiti v popis tetrade, ki vsebujejo manjšinski, vendar pomemben element krajine, ki ga je slučajno vzorčenje na nivoju UTMma izpustilo (npr. mokrišče, območje zaraščajočih travnikov, zaselek...)

KDAJ poteka popis? V vsaki tetradi se opravi dva popisa. Prvi popis med 1. aprilom in 5. majem, drugi pa med 5. majem in 30. junijem (optimalni datumi za prvi popis so okrog 15. aprila, za drugega pa okrog 20. maja). Med obema popisoma naj bo več kot 20 dni razlike.

Popisovalec znotraj predvidenih datumov za planiranje popisov upošteva naslednja priporočila:

V zgodnejših datumih se popisujejo tetrade na nižjih nadmorskih višinah, tako v prvem kot v drugem popisu. Znotraj iste nadmorske višine pa se v zgodnejših datumih popiše tetrade v gozdu.

Popis je omejen na jutranje ure (med svitom in 11 uro dopoldan pri pravem popisu in med 10 uro pri drugem popisu). V zelo neugodnem vremenu (dež ali hud veter) se ne popisuje.

KAKO poteka popis? Popis je znotraj posamezne tetrade omejen glede na pot, ki jo popisovalec prehodi (skupaj 5km/tetrado v dveh popisih). V vsakem od popisov se v tetradi popiše 2 km dolgo popisno pot.

Določitev popisne poti: Popisovalec vsaj v groben predhodno zariše pot na karto, pri čemer upošteva naslednje splošna navodila:

Pot speljemo skozi bistvene krajinske tipe v tetradi, proporcionalno njihovim deležem. Načeloma naj bo popisna pot oddaljena več kot 200 m od roba tetrade, razen v primeru, ko se na robu tetrade nahaja neko zelo pomembno območje. V takšnem primeru izjemoma speljemo pot tudi ob robu, vendar ta odsek ne sme biti daljši od 500 m.

Če se le da pot speljemo po brezpotju, stezi ali kolovozu. Popisovanja vzdolž cest se izogibamo. Na težko prehodnih terenih pa naj popisovalec v čim večji možni meri uporablja obstoječe pešpoti, kolovoze ali gozdarske vlake, saj to omogoča hitrejše popisovanje in lažjo orientacijo na terenu.

Idealno je, če je popisna pot speljana v enem kosu, izjemoma pa se lahko deli na dva manjša odseka v skupni dolžini 2km. Na prehodu med njima popisovalec ptic ne šteje.

V primeru, ko so v tetradi velike razlike v nadmorskih višinah terena spelje pot prav tako proporcionalno deležem površin na posamezni nadmorski višini.

Način popisovanja po popisni poti! Popisovalec sicer zložno, vendar brez daljših ustavljanj prehodi določeno popisovalsko pot. Predvidena hitrost hoje je okrog 45 min/km. To pa seveda lahko odstopa odvisno od terena, načeloma tudi znanja popisovalca (dlje po neprehodnem terenu).

KAJ popisujemo? Ob popisu na popisni poti popisovalec beleži vse opažene osebkke (oziroma pare), ne glede na njihovo oddaljenost od popisne poti. Tako se npr. šteje kot popisna enota posamezen samec (tudi če ga samo slišimo), samica, par, družina z mladiči, gnezdo... Če pa npr. skupaj vidimo samca in samico je to ena enota. Prav tako če sta skupaj odrasel in mladič. Če vidimo samo mladiča in ne staršev, je to tudi ena enota.

Kaj se zapisuje? V obrazec se vpiše oznaka tetrade, datum, čas trajanja popisa. K posameznim vrstam se vpisuje njihovo številčnost.

MATERIALI: Karta 1:25000 z vrisano mejo UTM in izbranimi tetradami, obrazec A,B,C, šifranti, klipbord, brez teleskopa!

KDO izvaja popis? Tetradni popis izvajajo izkušenejši popisovalci, ki sorazmerno dobro poznajo ptice tudi po petju.

Potreben vložek energije: Po predstavljeni metodologiji popisovalec obdelava tetrade v UTM kvadrat v okvirno 30 urah popisov, kar predstavlja nekako 7-8 terenskih dni. Ostalo energijo vlaga samo še v dopolnjevanja seznama vrst za UTM kvadrat v ne jutranjem času. To pomeni, da lahko tisti z največ časa obdelajo 2UTMa na leto, povprečni sodelavci pa enega.

PRIKAZ: Za vrste bodo prikazane razlike v gostotah. Za vsako terado v državi se bo izračunalo relativno gostoto na podlagi tetrad v določenem radiu okrog nje (cca. 5-10km) Pri izračunu se bo izločilo tetrade, katerih povprečna n.m.v bo od izbrane odstopala za več kot 200 metrov.

POPIS RAZŠIRJENOSTI

KJE se izvaja popis? Gre za popis na nivoju 10 kilometerskega UTM kvadrata.

KDAJ se izvaja popis? Popis se izvaja med 1. marcem in 30. junijem, pri planiranju obiskov pa popisovalec upošteva naslednja navodila:

V marcu naj se opravi obisk gozdov v kvadratu, v jutranjem času. Ostali popisi naj se izvedejo po 1. aprilu in naj bodo opravljeni obenem z tetradnimi popisi (če gre za istega popisovalca v obeh popisih). Popis se v tem času opravlja predvsem pozno dopoldan, lahko pa še popoldan in zvečer. V prvi polovici aprila naj popisovalec opravi tudi nočni obisk kvadrata. Idealno je če večerni popis v UTM kvadratu zavleče za par ur v noč.

KAKO poteka popis? Po zaključku tetradnega popisa popisovalec obiše še vse habitate, ki jih je s popisno potjo v tetradah izpustil. Prav tako nameni pozornost delom UTM kvadrata, kje terade niso bile izbrane. Cilj popisa je vrstna sestava (čim več vrst!) na nivoju UTM kvadrata, zato je zaželjeno, da se obiše čim več različnih habitatnih tipov, tudi na različnih nadmorskih višinah.

Ob popisu razširjenosti poteka še popis redkih in kolonijskih vrst (glej spodaj)

KAJ se popisuje? Beleži se samo prisotnost vrst in njihovo kodo verjetnosti gnezditve. Vrste, ki so bile opažene na teradnem popisu že sodijo v ta popis, poleg tega pa še vse vrste iz tetrad, ko se štetje ne opravlja in na prehodu med tetradami. Za vsako vrsto je predpisana minimalna koda (priloga). Popisovalec vlaga energijo predvsem v vrste, kjer min. koda še ni presežena in ne posveča pozornosti zviševanju kod nad minimalno.

Kaj se vpiše v obrazec? Podatke o popisovalcu, oznako UTM kvadrata datume in čas obiskov kvadrata (vključno s tetradnimi popisi), seznam vrst s kodami verjetnosti gnezditve.

Materiali: Glej tetradni popis, obrazec A,B, šifranti. Popisovalci, ki ne opravljajo tetradnega popisa bodo dobili pomanjšane črno bele fotokopije kart 1:25000.

KDO popisuje? Nosilec popisa posameznega UTM kvadrata je popisovalec, ki v njem opravlja tudi tetradni popis. Poleg tega lahko kvadrate obdelujejo tudi manj izkušeni popisovalci, vendar je v tem

primeru priporočljiveje, da se priključijo izkušenejšemu (mentorju). V primeru, da manj izkušeni popisovalce ne najdejo mentorja so naprošeni, da svojo energijo raje usmerjajo v popis redkih vrst.

PRIKAZ: Podatki bodo prikazani na podoben način, kot je to v švicarskem atlasu. Za kvadrant bosta samo dve kategoriji (samo opažena, gnezdeča), kar bo prikazana z barvo. Podatke za nazaj pa se po prikazalo samo v eni kategoriji, izjemoma dve (šrafura).

POPIS TEŽAVNIH VRST

Težavne vrste so vrste, ki jih zgoraj opisani metodi ne bosta kvalitetno zajeli bodisi zaradi njihove redkosti, vezanosti na določen habitatni tip (vrste skalnih sten...) ali načina življenja (nočne vrste, tihe vrste...)

Popis redkih vrst je delno je zajet že v teradnem popisu in popisu razširjenosti, kjer popisovalec v obrazec za redke vrste vpisuje svoja opažanja. Opisan je samo dodatni popis redkih in kolonijskih vrst, ki se odvija neodvisno od prejšnjih dveh.

KJE se popisuje? Popis nima prostorskega okvira, zavisi od vrst in popisovalcev.

KDAJ? Popis se tako kot popis razširjenosti izvaja med 1. marcem in 15. julijem. Predvsem zgodnejši datumi zavisijo od vrst, ki jih popisujemo (min. datum!)

Časovno se popis prilagaja izbranim vrstam (sove ponoči, ujede od 10-15h ...), pri vrstah, kjer čas ni pomemben se v primeru, da ga izvaja popisovalec, ki poleg tega popisuje še UTM in terade izvaja predvsem v **nejutranjem** času.

V primeru da ga izvaja popisovalec, ki dela samo to prilagodi uro želenim vrstam, s poudarkom na jutranjih urah.

KAKO se popisuje? Pri popisu je nujno predhodna in nato stalna komunikacija z vrstnim koordinatorem. Pri izbrani vrsti se najprej pregleda nahajališča iz preteklih let, nato pa se nove podatke pridobiva sistematično po območjih glede na predviden habitatni tip.

Pri opazovanju vrste se zapiše lokacijo (tetrado) in kodo verjetnosti gnezditve.

KAJ se popisuje? Popisuje se redke in kolonijske vrste (priloga). Priporočeno je, da si popisovalec izbere dokaj majhno število vrst (lahko samo eno), v katero se skuša čim bolj poglobiti. Če izbira več vrst upošteva njihovo skladnost glede habitatnega tipa in primernege časa za popisovanje (gozdne sove, skalna lastovka-krokar-sokol selec, belohrbti detel-mali muhar)...

Kaj se vpisuje v obrazec? Podatki o popisovalcu, datum, vrste in število parov, kode verjetnosti gnezditve, lokacija (UTM in ime kraja ali pa oznaka tetrade)

MATERIALI: obrazec B, *Atlas Slovenije*, šifranti.

KDO popisuje? V popis redkih vrst naj bi se vključili predvsem manj izkušeni popisovalci, izkušenejši pa na način, da zaradi tega ne trpi tetradni popis in popisi razširjenosti.

Logika je ta, da se manj izkušen popisovalec lahko zelo hitro nauči izbrane vrste odlično prepoznavati in iskati, za kvalitetno poznavanje večine vrst, kar je potrebno za UTM popis in tetradni popis pa bi potreboval več let. Po drugi starni je to po izkušnjeh iz drugod tudi zelo stimulatívno zanj.

PRIKAZ: Opazovanja bodo prikazana s točkami na nivoju tetrade. Pri kolonijskih vrstah bo velikost točke izražala velikost kolonije, za redke vrste pa bo samo ena velikost točk. Prikazani bodo vsi podatki nad min. kodo verjetnosti gnezditve.

NAKLJUČNA OPAZOVANJA

Pri naključnih opazovanjih se zapisuje samo redke in kolonijske vrste, na nivoju tetrade. Popisovalec izpolnjuje obrazec za redke in kolonijske vrste enako kot pri popisu redkih vrst (glej zgoraj).

VKLJUČEVANJE SODELAVCEV

VKLJUČEVANJE ZAČETNIKOV IN MANJ IZKUŠENIH POPISOVALCEV: Omenjeni sodelavci atlasa, zaradi pomanjkanja znanja ne morejo sodelovati kot samostojni popisovalci tetradnega popisa, v katerem popisovalec popisuje vse vrste. So pa omenjeni sodelavci izjemnega pomena za atlas, saj so to po eni strani naši bodoči izkušeni popisovalci, po drugi strani pa pomenijo dodatno popisovalsko moč, ki ji lahko izkoristimo, če jim ponudimo delo pri atlasu, ki ga še lako obvladajo, ali pa jim ponudimo mentorja (glej popis redkih in kolonijskih vrst).

MENTORJI: Tetradni popis za razliko od točkovnega lažje omogoča, da se popisovalcu priključi tudi začetnik ali manj izkušen popisovalec. Z vidika natančnosti podatkov to celo priporočljivo, ogromno pa doprinese k stimulaciji in lažjemu vključevanju začetnikov. Izkušen popisovalec naj bi tako na popise tetrad in UTM kvadrata vzel sabo zainteresiranega začetnika. Podatke v obrazce bi vpisoval začetnik, kar po eni strani olajša delo mentorju, po drugi strani pa dobi manj izkušen sodelavec kar največ izkušenj, kje so kakšne vrste in koliko so pogoste. Vključevanje man izkušenih popisovalcev velikokrat tudi zmanjšuje čas, ki je potreben za prehod (npr. po avto se lahko odpravi še par minut pred zaključkom popisa...). Mentorji in njihovi varovanci bi bili določeni, tako da bi se vedelo, kdo za koga skrbi, saj je to ena od pomembnih oblik voluntiranja na društvu.

SKUPNI POPISI: Vsako leto bo organiziran popis nekega zaokroženega območja, prednostno v odmaknjenih predelih, kjer primanjkuje popisovalcev.

Namen popisa bo na eni strani pridobivanje podatkov za izbrano območje, po drugi strani pa bo popis namenjen druženju in novačenju popisovalcev.

Zaradi tega bo predvsem v popoldanskih in večernih urah čas namenjen tudi druženju. Na popisu bosta tudi eden ali dva mentorja, ki se bosta ukvarjala predvsem z začetniki.

Popis o izveden v štirih vikendih (aprilu, maju).